

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

ДОКУМЕНТИ, АНАЛИТИКА И АРХИВА

ПРАВИЛНИК О ОТВОРЕНОЈ НАУЦИ

Број: 04-361/1

Датум: 26.9.2019. године

На основу Платформе за отворену науку Министарства просвете, науке и технолошког развоја од 09.07.2018. године, Закона о науци и истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 49/2019) и члана 67 Статута Универзитета у Новом Саду (Савет Универзитета, број 01-173/1 од 13.2.2019.године), Сенат Универзитета у Новом Саду на 13. седници одржаној дана 26. септембра 2019.године доноси

ПРАВИЛНИК О ОТВОРЕНОЈ НАУЦИ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Правилника

Члан 1

Правилником о отвореној науци Универзитет у Новом Саду спроводи Платформу за отворену науку Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

Овим Правилником уређују се начин и услови под којима се резултати научноистраживачког и уметничког рада наставника, сарадника, научних радника и студената докторских студија (у даљем тексту: истраживача) на Универзитету у Новом Саду депонују у дигитални репозиторијум Универзитета у Новом Саду за отворену науку (у даљем тексту: Репозиторијум).

Депонованье резултата истраживања

Члан 2

Депонованье подразумева постављање и чување резултата истраживања у софтверски систем, којим управља Универзитет у Новом Саду (у даљем тексту: Универзитет), чији је циљ обезбеђивање доступности и видљивости резултата научноистраживачког и уметничког рада истраживача Универзитета.

Чињење доступним у отвореном приступу

Члан 3

Чињење доступним у отвореном приступу подразумева доступност и видљивост резултата научноистраживачког и уметничког рада на јавном интернету (у даљем тексту: отворени приступ), чиме се омогућава свим заинтересованим лицима да приступе садржају резултата истраживања која су постављена на интернет, без накнаде, односно да резултате научноистраживачког и уметничког рада читају, преузимају, чувају, штампају и користе, уз обавезу да коректно наведу (цитирају) извор информација, а садржај користе искључиво у складу са законима којима се уређује област интелектуалне својине и припадајућим лиценцама (Прилог 1).

Резултати научноистраживачког и уметничког рада на Универзитету

Члан 4

Резултати научноистраживачког и уметничког рада (у даљем тексту: научни резултати) дефинисани су Правилником који регулише поступак, начин вредновања и квантитативно исказивање научноистраживачких резултата истраживача (у даљем тексту: ППНВ).

Поред резултата које дефинише ППНВ, у Репозиторијум се могу депоновати и примарни истраживачки подаци.

Резултати научноистраживачког и уметничког рада на Универзитету обухватају све научне публикације које садрже афилијацију Универзитета у Новом Саду.

Истраживачи могу да депонују у Репозиторијум и научне публикације које су објавили под другим афилијацијама.

Примарни истраживачки подаци

Члан 5

Под примарним истраживачким подацима, у смислу овог Правилника, подразумева се прикупљени чињенични материјал који се уобичајено чува и прихвата у научној заједници као неопходан за проверу резултата истраживања, независно од тога у којем формату су подаци изражени (дигиталном или аналогном).

Подацима истраживања нарочито се сматрају:

1. документи, табеле
2. лабораторијске свеске, теренске свеске, дневници
3. упитници, транскрипти, шифарници
4. аудио траке, видео траке
5. фотографије, филмови
6. тестни, анкетни одговори
7. слајдови, артефакти, узорци
8. колекције дигиталних излаза
9. датотеке са подацима
10. модели, алгоритми, скрипте
11. садржај апликације (улаз, излаз, лог фајлови за софтвер за анализу, софтвер за симулацију, шеме)
12. стандардне оперативне процедуре и протоколи.

Метаподаци

Члан 6

Под метаподацима (подаци о подацима) се подразумевају подаци којима се описују, објашњавају или на други начин ближе одређују карактеристике резултата научног и уметничког истраживања исказаних у дигиталном облику, а чија је сврха олакшавање претраге, откривања и употребе резултата истраживања путем интернета.

Метаподаци о резултатима научноистраживачког или уметничког рада, у смислу овог Правилника, обавезно садрже информације о аутору, називу дела, издавачу и публикацији, години издавања, броју и нумерацији страна, као и ISSN и ISBN број публикације.

Метаподаци о примарним истраживачким подацима, у смислу овог Правилника, обавезно садрже информације о ауторима, формату података, начину коришћења података, а прилагођени су специфичном репозиторијуму за депоновање података.

Лиценце

Члан 7

Лиценце, у смислу овог Правилника, представљају унапред припремљене и стандардизоване уговоре (Прилог 1) којима аутор или изворни носилац неког другог права интелектуалне својине дозвољава, по правилу, некомерцијално искоришћавање његовог дела, а нарочито умножавање, дељење и прераду дела, уз поштовање личноправних овлашћења аутора.

Истраживачи су слободни да сами одлуче под којим условима ће депоновати и приказати у отвореном приступу своје резултате.

Коришћење депонованих резултата

Члан 8

Свако коришћење садржаја доступног у отвореном приступу изван дате сагласности носиоца права и законских ограничења, сматраће се повредом ауторског и других права интелектуалне својине.

Издавачки центри који послују у оквиру Универзитета у обавези су да учине видљивим на интернет страницама издавачког центра услове под којима аутори могу да објављују радове у отвореном приступу.

II ОТВОРЕНИ ПРИСТУП РЕЗУЛТАТИМА НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И УМЕТНИЧКОГ РАДА

Обавеза депоновања

Члан 9

У Репозиторијум, доступан на URL адреси <http://open.uns.ac.rs>, депонују се електронске копије објављене штампане верзије или рецензиране верзије прихваћене за објављивање, свих резултата научноистраживачког и уметничког рада, у складу са сагласношћу аутора и лиценцом дефинисаном од стране издавача конкретне научне публикације.

У Репозиторијум се обавезно депонују сви метаподаци о резултатима научноистраживачког и уметничког рада, укључујући и метаподатке резултата које није могуће учинити доступним у режиму отвореног приступа.

Резултати научноистраживачког и уметничког рада, чији метаподаци нису депоновани у Репозиторијум, неће се сматрати мерљивим.

Отворени приступ примарним истраживачким подацима

Члан 10

У Репозиторијум се обавезно депонују сви метаподаци о примарним истраживачким подацима (видети Прилог 2) уколико су депоновани у неки од репозиторијума примарних истраживачких података.

Истраживачи могу, у оквиру својих истраживања, да креирају План третмана података, који треба да обухвати информације релевантне за чињење доступним у отвореном приступу примарних истраживачких података (Образац за план третмана података налази се у Прилогу 2 овог Правилника).

Цитати резултата истраживања у отвореном приступу, као и цитати отворених примарних података, вреднују се на исти начин као и остали цитати научноистраживачког и уметничког рада.

III ОБАВЕЗЕ УНИВЕРЗИТЕТА

Техничка инфраструктура

Члан 11

Универзитет је у обавези да обезбеди и одржава техничку инфраструктуру која омогућује депоновање, чување, претраживање и даље коришћење метаподатака о резултатима научноистраживачког и уметничког рада, у складу с општеприхваћеним стандардима и протоколима размене података.

Универзитет је у обавези да линк за приступ Репозиторијуму објави на својој званичној интернет страници.

Обука запослених

Члан 12

Универзитет је у обавези да обезбеди потребну обуку за лица које факултети и институти у саставу Универзитета одреде за послове депоновања, управљања и ажурирања резултата научноистраживачког и уметничког рада у оквиру сваке установе (у даљем тексту: администратори), као и свим заинтересованим истраживачима запосленим или ангажованим на факултетима и институтима у саставу Универзитета.

Упутство о депоновању

Члан 13

Универзитет је у обавези да упутство о депоновању у Репозиторијум учини доступним на видљивом месту на званичној интернет страници Универзитета.

Универзитет је у обавези да из реда запослених одреди лице које ће бити непосредно задужено за координацију и подршку администраторима именованим од стране факултета и института у саставу Универзитета у примени овог Правилника.

IV ОБАВЕЗЕ ФАКУЛТЕТА И ИНСТИТУТА У САСТАВУ УНИВЕРЗИТЕТА

Уређивање података о истраживачима

Члан 14

Факултети и институти у саставу Универзитета су дужни да доставе Универзитету податке о запосленим наставницима, сарадницима, научним радницима и студентима докторских студија, у циљу креирања личне странице сваког истраживача у Репозиторијуму.

Факултети и институти у саставу Универзитета су у обавези да одреде и обуче администраторе који ће се старати о депоновању личних података, метаподатака и резултата истраживања у Репозиторијум.

Одговорни администратор, по правилу, јесте библиотекар запослен у установи, који може да формира тим библиотекара задужених за депоновање и ажурирање података о члановима департамента, одсека и других организационих јединица.

Одлука о одговорном администратору доставља се Универзитету у року од 15 дана од њеног доношења.

Под старањем о депоновању у смислу става 2 овог члана, нарочито се сматра:

1. пружање подршке истраживачима приликом депоновања публикација у Репозиторијум,
2. контрола тачности и исправности метаподатака и датотека депонованих у Репозиторијум,
3. надзор над поштовањем ауторских права и услова лиценци,
4. по потреби, организовање едукације истраживача у вези са процедурама депоновања у Репозиторијум, као и о другим темама везаним за спровођење Платформе за отворену науку МПНТР,
5. ажурирање личних података истраживача, као и садржај метаподатака за истраживаче запослене у њиховој институцији два пута у току године.

Факултети и институти у саставу Универзитета су у обавези да линк за приступ Репозиторијуму објаве на својој званичној интернет страници.

Обавеза поштовања права интелектуалне својине

Члан 15

Факултети и институти у саставу Универзитета се посебно старају да се депоновани резултати истраживања учине доступним у отвореном приступу искључиво уз сагласност истраживача, у складу са претходно закљученим уговором између истраживача и издавача, или другог субјекта који је уговором или по другом основу стекао овлашћење да резултате истраживања економски искоришћава.

Уколико су резултати истраживања учињени доступним супротно вољи истраживача, односно условима пословања издавача, факултет, односно институт у саставу Универзитета је у обавези да, са или без захтева аутора односно издавача, садржај одмах по сазнању за кршење услова уклони из режима отвореног приступа.

Метаподаци о уклоњеним резултатима који су депоновани у Репозиторијуму не могу бити уклоњени из режима отвореног приступа, осим у случају када су нетачни или неадекватни.

Уколико се накнадно утврди да не постоји повреда права која су уступљена издавачу, резултати могу поново да буду постављени у отворени приступ.

Депоновање и чињење доступним у отвореном приступу

Члан 16

Резултати научноистраживачког и уметничког рада се депонују у Репозиторијум одмах по објављивању или прихватању за објављивање рецензиране верзије, а чине се доступним у отвореном приступу након протекла времена који је унапред дефинисан од стране издавача или другог субјекта (тзв. ембарго период) којем је аутор уступио овлашћење на објављивање.

Када издавач нема приказане услове објављивања у отвореном приступу, администратор је дужан да непосредно ступи у контакт са издавачем и остави му рок, који не може бити дужи од 30 дана, да се изјасни о објављивању у отвореном приступу научног рада појединачног истраживача.

Уколико издавач који нема приказане услове објављивања у отвореном приступу не послује у оквиру Универзитета у Новом Саду, истраживачи могу уз резултат истраживања да доставе и изричиту сагласност издавача да се резултат може учинити доступним у отвореном приступу.

Издавач који није дао писану сагласност или сагласност у електронском облику да се саглашава са постављањем депонованих резултата научног или уметничког истраживања у отвореном приступу, сматра се да није дао сагласност.

V ОБАВЕЗЕ ИСТРАЖИВАЧА

Тачност података

Члан 17

Истраживачи запослени на Универзитету дужни су да редовно проверавају све личне податке и метаподатке о резултатима научноистраживачког и уметничког рада и да се, заједно с администратором, старају о тачности личних података и метаподатака о резултатима свог научноистраживачког и/или уметничког рада.

Користећи опцију у Репозиторијуму која се односи на депоновање пуног текста или другог садржаја, истраживачи депонују пун текст или други садржај и одређују под којом лиценцом и којим условима ће он бити доступан у отвореном приступу.

Обавеза депоновања и поштовање уговорних обавеза

Члан 18

Уколико истраживач, односно издавач или други субјект који има овлашћење да резултате истраживања економски искоришћава, не дозвољавају да се резултати учине доступним у отвореном приступу (нпр. у случају монографија или других резултата на којима су овлашћења искоришћавања уступљена другом субјекту), истраживачи су дужни да метаподатке о тим резултатима депонују и учине доступним у отвореном приступу.

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Примена овог Правилника

Члан 19

Одредбе овог Правилника о обавези депоновања и постављања у отворени приступ примењују се на све резултате научноистраживачког и уметничког рада, осим на оне који пре ступања на снагу Правилника нису били у отвореном приступу.

Факултети, односно институти у саставу Универзитета су у обавези да научне публикације депонују у Репозиторијум у року од 6 месеци од дана ступања на снагу Правилника.

Факултети и институти у саставу Универзитета су у обавези да обавесте Универзитет о лицу или лицима која су одговорна за депоновање резултата научноистраживачког и уметничког рада у Репозиторијум, у року од 30 дана од дана ступања на снагу Правилника.

Ступање на снагу овог Правилника

Члан 20

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.
Објављивање ће се извршити на интернет страници Универзитета.

ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА

Проф. др Дејан Јакшић

Прилог 1. Creative commons лиценце**Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)****Можете слободно:**

Делити - копирати и дистрибуирати материјал у било ком медију или формату

Адаптирати - преуређивати, трансформисати и надоградити материјал за било коју сврху, чак и комерцијалну.

Давалац лиценце не може одузети ове слободе све док се следе услови лиценцирања.

Услови који важе за ову лиценцу:

Цитирање - Морате навести одговарајући цитат, омогућити везу с лиценцом и назначити ако су извршене измене материјала. Можете то учинити на било који разуман начин, који не подразумева да давалац лиценце одобрава вашу употребу материјала.

Нема додатних ограничења - не смете да примењујете правне услове или технолошке мере које законски ограничавају друге да раде било шта што дозвољава ова лиценца.

Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0)**Можете слободно:**

Делити - копирати и дистрибуирати материјал у било ком медију или формату

Адаптирати - преуређивати, трансформисати и надоградити материјал за било коју сврху, чак и комерцијалну.

Давалац лиценце не може одузети ове слободе све док се следе услови лиценцирања.

Услови који важе за ову лиценцу:

Цитирање - Морате навести одговарајући цитат, омогућити везу с лиценцом и назначити ако су извршене измене материјала. Можете то учинити на било који разуман начин, који не подразумева да давалац лиценце одобрава вашу употребу материјала.

Дели слично - Ако преуређујете, трансформишете или надограђујете материјал, морате дистрибуирати своје доприносе под истом лиценцом као и оригинал.

Нема додатних ограничења - не смете да примењујете правне услове или технолошке мере које законски ограничавају друге да раде било шта што дозвољава ова лиценца.

Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)**Можете слободно:**

Делити - копирати и дистрибуирати материјал у било ком медију или формату

Адаптирати - преуређивати, трансформисати и надоградити материјал

Давалац лиценце не може одузети ове слободе све док се следе услови лиценцирања.

Услови који важе за ову лиценцу:

Цитирање - Морате навести одговарајући цитат, омогућити везу с лиценцом и назначити ако су извршене измене материјала. Можете то учинити на било који разуман начин, који не подразумева да давалац лиценце одобрава вашу употребу материјала.

Некомерцијално - не можете користити материјал у комерцијалне сврхе.

Нема додатних ограничења - не смете да примењујете правне услове или технолошке мере које законски ограничавају друге да раде било шта што дозвољава ова лиценца.

Attribution-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-ND 4.0)

Можете слободно:

Делити - копирати и дистрибуирати материјал у било ком медију или формату за било коју сврху, чак и комерцијалну.

Услови који важе за ову лиценцу:

Цитирање - Морате навести одговарајући цитат, омогућити везу с лиценцом и назначити ако су извршене измене материјала. Можете то учинити на било који разуман начин, који не подразумева да давалац лиценце одобрава вашу употребу материјала.

Без измена - Ако преуређујете, трансформишете или надограђујете материјал, не смете дистрибуирати модификовани материјал.

Нема додатних ограничења - не смете да примењујете правне услове или технолошке мере које законски ограничавају друге да раде било шта што дозвољава ова лиценца.

Attribution-NonCommercial- ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

Можете слободно:

Делити - копирати и дистрибуирати материјал у било ком медију или формату

Адаптирати - преуређивати, трансформисати и надоградити материјал

Давалац лиценце не може одузети ове слободе све док се следе услови лиценцирања.

Услови који важе за ову лиценцу:

Цитирање - Морате навести одговарајући цитат, омогућити везу с лиценцом и назначити ако су извршене измене материјала. Можете то учинити на било који разуман начин, који не подразумева да давалац лиценце одобрава вашу употребу материјала.

Некомерцијално - не можете користити материјал у комерцијалне сврхе.

Дели слично - Ако преуређујете, трансформишете или надограђујете материјал, морате дистрибуирати своје доприносе под истом лиценцом као и оригинал.

Нема додатних ограничења - не смете да примењујете правне услове или технолошке мере које законски ограничавају друге да раде било шта што дозвољава ова лиценца.

Attribution-NonCommercial- NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

Можете слободно:

Делити - копирати и дистрибуирати материјал у било ком медију или формату

Давалац лиценце не може одузети ове слободе све док се следе услови лиценцирања.

Услови који важе за ову лиценцу:

Цитирање - Морате навести одговарајући цитат, омогућити везу с лиценцом и назначити ако су извршене измене материјала. Можете то учинити на било који разуман начин, који не подразумева да давалац лиценце одобрава вашу употребу материјала.

Некомерцијално - не можете користити материјал у комерцијалне сврхе.

Без измена - Ако преуређујете, трансформишете или надограђујете материјал, не смете дистрибуирати модификовани материјал.

Нема додатних ограничења - не смете да примењујете правне услове или технолошке мере које законски ограничавају друге да раде било шта што дозвољава ова лиценца.

Прилог 2. План третмана података

Назив пројекта/истраживања
Назив институције/институција у оквиру којих се спроводи истраживање
а) б) в)
Назив програма у оквиру ког се реализује истраживање
1. Опис података
1.1 Врста студије
<i>Укратко описати тип студије у оквиру које се подаци прикупљају</i>

1.2 Врсте података
а) квантитативни
б) квалитативни
1.3. Начин прикупљања података
а) анкете, упитници, тестови
б) клиничке процене, медицински записи, електронски здравствени записи
в) генотипови: навести врсту _____
г) административни подаци: навести врсту _____
д) узорци ткива: навести врсту _____
ђ) снимци, фотографије: навести врсту _____
е) текст, навести врсту _____
ж) мапа, навести врсту _____
з) остало: описати _____
1.3 Формат података, употребљене скале, количина података
1.3.1 Употребљени софтвер и формат датотеке:
а) Excel фајл, датотека _____
б) SPSS фајл, датотека _____
в) PDF фајл, датотека _____
г) Текст фајл, датотека _____
д) JPG фајл, датотека _____
е) Остало, датотека _____
1.3.2. Број записа (код квантитативних података)
а) број варијабли _____
б) број мерења (испитаника, процена, снимака и сл.) _____
1.3.3. Поновљена мерења
а) да

б) не

Уколико је одговор да, одговорити на следећа питања:

- а) временски размак између поновљених мера је _____
 б) варијабле које се више пута мере односе се на _____
 в) нове верзије фајлова који садрже поновљена мерења су именоване као _____

Напомене: _____

Да ли формати и софтвер омогућавају дељење и дугорочну валидност података?

- а) Да
 б) Не

Ако је одговор не, образложити _____

2. Прикупљање података

2.1 Методологија за прикупљање/генерисање података

2.1.1. У оквиру ког истраживачког нацрта су подаци прикупљени?

- а) експеримент, навести тип _____
 б) корелационо истраживање, навести тип _____
 ц) анализа текста, навести тип _____
 д) остало, навести шта _____

2.1.2 Навести врсте мерних инструмената или стандарде података специфичних за одређену научну дисциплину (ако постоје).

2.2 Квалитет података и стандарди

2.2.1. Третман недостајућих података

- а) Да ли матрица садржи недостајуће податке? Да Не

Ако је одговор да, одговорити на следећа питања:

- а) Колики је број недостајућих података? _____
 б) Да ли се кориснику матрице препоручује замена недостајућих података? Да Не
 в) Ако је одговор да, навести сугестије за третман замене недостајућих података

2.2.2. На који начин је контролисан квалитет података? Описати

2.2.3. На који начин је извршена контрола уноса података у матрицу?

3. Третман података и пратећа документација**3.1 Третман и чување података**

3.1.1. Подаци ће бити депоновани у _____ репозиторијум.

3.1.2. URL адреса _____

3.1.3. DOI _____

3.1.4. Да ли ће подаци бити у отвореном приступу?

а) Да

б) Да, али после ембарга који ће трајати до _____

в) Не

Ако је одговор не, навести разлог _____

3.1.5. Подаци неће бити депоновани у репозиторијум, али ће бити чувани.

Образложење

3.2 Метаподаци и документација података

3.2.1. Који стандард за метаподатке ће бити примењен?

3.2.1. Навести метаподатке на основу којих су подаци депоновани у репозиторијум.

Ако је потребно, навести методе које се користе за преузимање података, аналитичке и процедуралне информације, њихово кодирање, детаљне описе варијабли, записа итд.

3.3 Стратегија и стандарди за чување података

3.3.1. До ког периода ће подаци бити чувани у репозиторијуму? _____

3.3.2. Да ли ће подаци бити депоновани под шифром? Да Не

3.3.3. Да ли ће шифра бити доступна одређеном кругу истраживача? Да Не

3.3.4. Да ли се подаци морају уклонити из отвореног приступа после извесног времена?

Да Не

Образложити

4. Безбедност података и заштита поверљивих информација

Овај одељак МОРА бити попуњен ако ваши подаци укључују личне податке који се односе на учеснике у истраживању. За друга истраживања треба такође размотрити заштиту и сигурност података.

4.1 Формални стандарди за сигурност информација/података

Истраживачи који спроводе испитивања с људима морају да се придржавају Закона о заштити података о личности

(https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_zastiti_podataka_o_licnosti.html) и Кодекса о академском интегритету Универзитета у Новом Саду (<https://www.uns.ac.rs/index.php/univerzitet/dokumenti/send/35-pravilnici-2/102-kodeks-o-akademskom-integritetu-univerziteta-u-novom-sadu-2>).

4.1.2. Да ли је истраживање одобрено од стране етичке комисије? Да Не

Ако је одговор Да, навести датум и назив етичке комисије која је одобрила истраживање

4.1.2. Да ли подаци укључују личне податке учесника у истраживању? Да Не

Ако је одговор да, наведите на који начин сте осигурали поверљивост и сигурност информација везаних за испитанике:

- а) Подаци нису у отвореном приступу
- б) Подаци су анонимизирани
- ц) Остало, навести шта

5. Доступност података

5.1. Подаци ће бити

- а) јавно доступни
- б) доступни само уском кругу истраживача у одређеној научној области
- ц) затворени

Ако су подаци доступни само уском кругу истраживача, навести под којим условима могу да их користе:

Ако су подаци доступни само уском кругу истраживача, навести на који начин могу приступити подацима:

5.4. Навести лиценцу под којом ће прикупљени подаци бити архивирани.

6. Улоге и одговорност

6.1. Навести име и презиме и мејл адресу власника (аутора) података

6.2. *Навести име и презиме и мејл адресу особе која одржава матрицу с подацима*

6.3. *Навести име и презиме и мејл адресу особе која омогућује приступ подацима другим истраживачима*
